

kundige regeling van het fonds communal bezwaren, thans hier ondervonden.

Vastgesteld 21 Januari 1889.

VAN GENNEP.
VAN TIENHOVEN.
KAPPEYNE VAN DE COPPELLO.
SIX.
VAN WELDEREN RENGERS.

**VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAP-
PORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling
van hoofdstuk III der Staatsbegroting voor het dienst-
jaar 1889.**

1. In aansluiting aan hetgeen reeds bij de algemeene beschouwingen over de Staatsbegroting werd te kennen gegeven, lieten onderscheidene leden zich minder gunstig uit over het gebrek aan ondervinding van den Minister van Buitenlandsche Zaken. Ten aanzien van verschillende onderwerpen, die aanstonds ter sprake komen, viel niet te roemen op 's Ministers beleid. Zoo werd gevraagd, of de weinig hoffelijke toon, waarop de Minister zich aan het slot zijner eerste rede van 8 December over de aanstaande tentoonstelling te Parijs heeft uitgelaten, met de diplomatieke vormen, tegenover eene bevriende Mogendheid in acht te nemen, wel geheel in overeenstemming was?

Eveneens had de ongevraagde en onnoodige verklaring des Ministers, dat ten aanzien van het concept-tractaat van emigratie van Britsch-Indië naar Sumatra »de laatste woorden van den Engelschen onderhandelaar waren, dat men van Engelsche zijde tot de uiterste grens van concessie was gegaan» (rede van 11 December, *Handelingen* blz. 528), eenen minder aangename indruk gemaakt. Daardoor is, naar men hoopte, het Engelsche gouvernement niet gebonden.

Andere leden meenden 's Ministers handelingen nog nader te moeten afwachten, alvorens over zijn beleid uitspraak te doen.

2. Zeer had de aandacht getrokken eene mededeeling van den Duitschen gezant hier te lande, opgenomen onder de diplomatieke bescheiden betreffende de Oostkust van Afrika en door de Duitse Regeering aan den Rijksdag overgelegd, volgens welke bij de Nederlandsche Regeering het voornemen zou bestaan den uitvoer uit Nederland van wapenen en ammunitie naar de Oost-Afrikaansche kust en de Congo te verbieden.

De doeltreffendheid van dergelijke maatregel, althans ten aanzien van de Congo, waar hij onze vreedzame en gevestigde handelsbetrekkingen met de inlandse bevolking in gevaar zou brengen, werd op ernstige gronden betwijfeld.

Men zou er prijs op stellen omtrent den stand van dit onderwerp door de Regeering zelve te worden ingelicht, te meer omdat de diplomatieke tact van dergelijke mededeelingen aan eene vreemde mogendheid door eene constitutioneele Regeering te doen, zoo als door de onze schijnt gedaan te zijn, geenszins boven bedenking verheven scheen.

3. 's Ministers voorgangers hebben steeds volgehouden, dat de Britsche Regeering aan de onze de verzekering gegeven had geene soevereiniteitsrechten op het eiland Borneo te begeeren. Thans verneemt men eensklaps en onverwachts, dat in geheel tegenovergesteld zin gehandeld wordt. Wat ligt hier tusschen? Waardoor en wanneer is de Britsche Regeering van inzicht veranderd? Wat is ter voorkoming van die wending dezerzijds gedaan? Hoe staan de deswege gevoerde onderhandelingen op dit oogenblik? Men zou dit liefst tijdig van onze eigene Regeering vernemen.

4. Met het oog op hetgeen de Memorie van Beantwoording vermeldt aangaande eene schikking met België ten aanzien van den handel in jeugdige vrouwen en meisjes werd gevraagd, of thans reeds de afloop kan worden bericht van de onderhandelingen met dat Rijk omtrent de terugzending eener persoon, in de aangehaalde Memorie bedoeld?

5. Wat is der Regeering bekend omtrent het aanhouden en opbrengen door een Venezuelaansch oorlogsvaartuig van een schip in de territoriale wateren van Curaçao?

6. Met nadruk werd de aandacht der Regeering gevestigd op de wenschelijkheid om op te komen tegen het onttrekken van zalmeieren aan den Rijn ter bevolking van andere rivieren. Naar men vertrouwde zou de Regeering toonen van het belang der zaak doordrongen te zijn.

7. Nagenoeg algemeen stond men stil bij den invoer van vee in Duitschland en Engeland.

Uit hetgeen met betrekking tot het verbod van invoer door Duitschland in de andere Kamer is voorgevallen had men niet den indruk ontvangen, dat de Regeering voortdurend en geheel op de hoogte was geweest. Op 8 December vond de Minister aanleiding om te zeggen, dat de gezant in Berlijn door hem ter verantwoording zou worden geroepen ter zake van al of niet gepleegd verzuim in dezen. Is dat sedert geschied? Met welken uitslag?

Het verslag van de Duitse Regeering betrekkelijk het gebeurde is, naar men meende, ingekomen. Men vroeg of dat stuk niet zou kunnen worden openbaar gemaakt?

Hoe staat het thans met het verbod van Duitschland? Is het reeds opgeheven? Bestaat tot opheffing kans? Indien niet, hoever strekt het zich dan uit?

Met belangstelling had men uit de Memorie van Beantwoording, 19 November ll. bij de Tweede Kamer ingekomen, gezien, dat de Regeering met vernieuwden aandrang op de quaestie van den onbelemmerden invoer van vee bij de Britsche Regeering was teruggekomen. »Eene beslissing», voegde zij er bij, »is thans spoedig te wachten». We zijn thans twee maanden verder. Kan de Regeering nu omtrent deze aangelegenheid eene nadere mededeeling doen?

IIde AFDEELING.

Kosten van buitenlandsche zendingen en consulaten.

Volgens de opmerking van eenige leden is de Minister weinig genegen om ons consulaatwezen te hervormen. Zij betreurden dit. Ook al kon men begrijpen, dat de Minister niet alle op dit terrein geuite wenschen aanstonds bevredigt, het valt toch niet te ontkennen, dat er behoefte is aan verbetering en de Minister had althans iets kunnen doen tot voorbereiding van eenen beteren toestand. Zoo vraagt men of in verband met eene wenschelijke uitbreiding der consulaten is nagegaan, waar gezantschappen of ook bezoldigde consulaten in Europa, in verband met die gezantschapsposten, kunnen worden gemist?

Eveneens wezen vele leden op de consulaatrechten. Men weet hoe drukkend zij zijn. De minister schijnt dien druk niet te beseffen. Toch werd de toestand in het jongste debat der Tweede Kamer over dit hoofdstuk nogmaals duidelijk bloot gelegd. Men ziet voorbeelden aangehaald van belangrijke verschillen tusschen de sommen aan consulaatrechten door Nederlandsche en Engelsche schepen te betalen voor gelijke soort van reis. Op welken grond meent de Minister, dat Nederland onder deze omstandigheden tegen vreemde mededinging bestand is?

Tegen geheele afschaffing, door sommigen gewenscht, werd ingebracht, dat zij leiden zal tot de verplichting om de consuls allen te bezoldigen, hetgeen een te zwarenlast voor de schatkist worden zou. Geschikt personeel voor bezetting der onbezoldigde consulaten is wel te krijgen, vooral wanneer de Regeering van tijd tot tijd eene gepaste onderscheiding uitdeelt, hetgeen, naar opgemerkt werd, ook

aanbeveling verdient ten opzichte der buitenlandsche consuls in Nederland.

Vrij algemeen werd aangedrongen op aanzienlijke verlaging dier rechten. Men wenschte, dat daartoe onverwijld worde overgegaan, en vooral niet worde gewacht tot eene geheele hervorming van ons consulaatwezen.

Onderscheidene leden stelden in het licht, dat het er vooral op aankomt om ten aanzien van de hervorming van ons consulaatwezen volgens vaste beginselen te werk te gaan. Het consulaatwezen is volgens hen een tak van den Staatsdienst, strekkende om het moederland op de hoogte te houden van al wat in de verschillende landen belangrijks voorvalt op het gebied van handel en nijverheid. Hieruit volgt, dat vaststelling van bezoldigde consuls daar vooral wenschelijk is, waar de handel nog niet zeer is uitgebreid, maar kiemen van ontwikkeling bevat. In dit verband wees men bij wijze van voorbeeld op de vruchtbare werkzaamheden van onzen consul te Buenos-Ayres en meende men, dat in Zuid-Amerika nog meer plaatsen voor de vestiging van bezoldigde consuls in aanmerking kwamen.

Daarentegen waren andere leden van meening, dat het niet de consuls zijn, die den handel tot de plaats, waar zij gezeteld zijn, moeten lokken, maar dat de tijd om een consulaat in eenige plaats te vestigen eerst is aangebroken, wanneer zij handelsplaats geworden is. Ook zoude naar hunne meening de toepassing van het aangeprezen stelsel leiden tot groote kosten.

Art. 6. Consulaten. In overeenstemming met de gronden daarvoor in de Tweede Kamer aangevoerd (vergadering van 11 December) werd door velen met kracht aangedrongen op eene blijvende vestiging van den minister-resident in Peking, maar vooral op eene spoedige benoeming van een beroepsconsul te Shanghai en in het bijzonder te Swatow. Met het oog op de groote industriële en handelsbelangen bepaaldelijk ter Oostkust van Sumatra, waar de ontwikkeling eener directe emigratie uit Zuid-China zeer toeneemt, zou men zich verheugen in de toezegging, dat de Minister tot de inwilliging van dit verlangen geneigd is. Tot voor korten tijd geschiedt de aanvoer van Chineesche koelies naar Deli uitsluitend door tussenkomst van Chinezen in Singapore en Penang. Doch in den laatsten tijd tracht men zich in Deli, wegens de hooge kosten, van die tussenpersonen te ontslaan. Daargelaten, dat althans voor Swatow de kosten door de registratierechten, bij den invoer van koelies te heffen, voldoende ware te dekken, zou eene aanvraag van gelden tot instelling dier beide consulaten wel te rechtvaardigen zijn.

Melbourne en Calcutta. Er waren er, die bezwaar hadden tegen de vestiging van een bezoldigd consulaat te Calcutta en een bezoldigd consulaat-generaal te Melbourne. Doch anderen, zich met deze voorstellen in beginsel vereenigende, zouden de voorkeur hebben gegeven aan de vestiging van het laatstgenoemde consulaat te Sydney boven Melbourne, vooral omdat in Nieuw Zuid-Wales de beginselen van vrijen handel gelden.

Vastgesteld 21 Januari 1889.

VAN GENNEP.
VAN TIENHOVEN.
KAPPEYNE VAN DE COPPELLO.
SIX.
VAN WELDEREN RENGERS.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk IV (Departement van Justitie) der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1889.

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de

Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

De uitkomsten van de behandeling van dit wetsontwerp in de afdelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft den ondergeteekende aanleiding tot de volgende opmerkingen en mededeelingen.

Enquête.

Met voldoening nam de ondergeteekende kennis van de goedkeuring door eenige leden uitgesproken omtrent zijne voornemens en verklaringen aangaande de voortzetting van de enquête naar den toestand van fabrieken en werkplaatsen en in het algemeen betreffende de sociale wetgeving.

Of het onderzoek der Staatscommissie, indien daartoe wordt besloten, zich ook zal uitstrekken tot den veldarbeid, kan de ondergeteekende vooralsnog niet mededeelen, zonder vooruit te loopen op een wetsontwerp, dat op dit oogenblik nog bij den Raad van State in overweging is.

De herziening van de enquête-wet zal te harer tijd worden ter hand genomen zoodra de afdoening van meer dringende onderwerpen daartoe den ondergeteekende de gelegenheid schenken zal.

Politie.

Overtuigd van de noodzakelijkheid tot versterking der Rijkspolitie, is de ondergeteekende er op bedacht daartoe, waar noodig, over te gaan en kan deze begroting als eene eerste schrede in die richting worden aangemerkt. Wat overigens in dezen behoort gedaan te worden, hetzij bij de marechaussee, hetzij bij de rijksveldwacht, of bij beide te zamen, zal door hem rijpelijk worden overwogen.

Herziening onzer wetboeken.

Met voorbereidende maatregelen tot herziening van de regeling der faillissementen is door den ondergeteekende, reeds kort na zijn optreden als hoofd van het Departement van Justitie, een aanvang gemaakt. Gelijk door hem reeds werd medegedeeld in de Memorie van Beantwoording betreffende het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het IVde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het loopende dienstjaar, is het advies van verschillende kamers van koophandel over dat onderwerp gevraagd. Het grootste gedeelte der adviezen is reeds ingekomen, terwijl inmiddels, voor zooveel mogelijk, de ahangigmaking van het wetsontwerp bij het Departement wordt voorbereid. De verwachting mag derhalve gekoesterd worden, dat binnen bekwaamen tijd aan deze zaak het gewenschte gevolg zal worden gegeven.

Dat met de partieele herziening van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek niet behoeft gewacht te worden totdat de Staatscommissie haren arbeid geheel zal voltooid hebben, is ook de meening van den ondergeteekende.

Met het oog op de vele werkzaamheden, ook van wetgevenden aard, aan zijn Departement aanhangig, meent hij van nadere toezegging daaromtrent zich thans te moeten onthouden. Het belang van het onderwerp moge intusschen tot waarborg strekken dat hij zoodra mogelijk daaraan zijne aandacht zal wijden.

Wat betreft de vraag, beslist bij 's Hoogen Raads arrest van 2 Maart 1886, op wien de bewijslast rust dat een olographisch testament geheel met de hand des erflaters geschreven en geteekend is, valt er op te wijzen dat zoo in dezen van eene leemte sprake kan zijn, die leemte in de practijk slechts hoogst zelden tot bezwaar heeft aanleiding gegeven. Het mag dan ook betwijfeld worden of onder die omstandigheden het bezwaar van genoegzaam gewicht is te achten om eene partieele wetsherziening te rechtvaardigen. Intusschen is de ondergeteekende bereid de zaak in nadere overweging te nemen. Waar reeds meer dan dertig jaren geleden pogingen zijn aangewend om tot vereenvoudiging der procedure te geraken door het algemeen verplichtend